

## گزارش دوره آموزشی رفع تعهدات ارزی حاصل از صادرات مورخ ۵ مرداد ۱۴۰۴

مدرس: سرکار خانم اعظم کمالی دریزدی، رئیس گروه خدمات ارزی سازمان توسعه تجارت

لایحه قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز ابتدا در تاریخ ۱۳۹۲/۱۰/۳ تهیه و در تاریخ ۹۷/۱/۲۲ از سوی هیأت وزیران تصویب شد و اصلاح قانون در تاریخ ۲۰ فروردین ۱۴۰۱ به تصویب رسید که طبق این قانون صادرکنندگان کالا و خدمات ملزم به بازگشت ارز حاصل از صادرات به چرخه اقتصادی کشور میباشند که ماده ۱۲ اصلاحیه و ماده مکرر ۲ تمامی موارد قاچاق کالا و ارز را تعریف کرده و یکی از موارد اینست که چنانچه ارزی فاقد صورتحساب باشد قاچاق محسوب می گردد. طبق این قانون متخلفین در صورت عدم بازگشت ارز صادراتی خود مشمول جریمه نقدی معادل یک پنجم موضوع تخلف و نیز دو یا چند دوره محرومیت های موضوع ماده ۶۹ قانون خواهند شد.

از این رو برای رسیدگی به این موضوع کارگروه بازگشت ارز حاصل از صادرات با محوریت بانک مرکزی تشکیل شده که یازده عضو از بخش های مختلف از جمله بانک مرکزی، سازمان توسعه تجارت، معاونت علمی ریاست جمهوری، وزارت نفت، وزارت اقتصاد و دارایی وزارت جهاد کشاورزی، وزارت بهداشت، گمرک، اتاق اصناف و اتاق بازرگانی میباشند و ریاست این کارگروه بر عهده بانک مرکزی است و نمایندگان آنها عبارتند از آقایان گنج پز زاده، شکوهی، عسگری از بانک مرکزی، آقای لاهوتی از اتاق بازرگانی، آقای تقوی از گمرک، دفتر خانم اورنگی وزارت نفت، آقای سارویی از وزارت جهاد کشاورزی، آقای ابراهیمی از معاونت فناوری ریاست جمهوری و خانم دشتار از سازمان توسعه تجارت و ...

طبق این قانون صادرکننده موظف است حداقل ۹۰ (کالاهای مشمول بند ۲) درصد ارز صادراتی را به چرخه اقتصادی در مهلت تعیین شده بازگرداند و چنانچه از سال ۹۷ تاکنون به صورت تجمیعی، ۶۰ درصد از این ۹۰ درصد را به چرخه اقتصادی کشور از طرق مختلف از جمله عرضه در مرکز مبادله طلا و ارز یا در صورت امکان در محل واردات کالای خود بازگرداند مشمول محدودیتهای تجاری نخواهد بود در غیر این صورت فعالیت این شرکت دچار محدودیتهایی خواهد بود. سقف الزام ۶۰ درصد قرار بود از اول مرداد به ۷۰ درصد افزایش یابد که با شرایط پیش آمده فعلی در جلسه فورس ماژور هیأت وزیران ۳ ماه به تعویق افتاد و تا آبان ماه چنانچه صادرکننده ای از سال ۹۷ تا امروز بصورت تجمیعی ۶۰ درصد ارز صادراتی را به چرخه اقتصادی بازگردانده باشد دچار مشکل نخواهد شد.

در صورت عدم ایفای تعهد ارزی ظرف ۳ ماه از ابلاغ حکم قطعی تخلف، متخلفین مشمول افزایش جریمه علاوه بر جریمه نقدی معادل یک پنجم ارزش تعهد صادراتی بر اساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی در زمان صدور حکم شده و نیز محدودیت های بانکی، گمرکی و کارت بازرگانی اعمال خواهد شد و چنانچه ارزش تخلف بیش از ۳ میلیون یورو باشد مشمول عناوین سازمان یافته و حرفه ای موضوع قانون (پولشویی) خواهند شد.

روشهای ایفای تعهد ارزی:

۱- فروش ارز در سامانه مورد تایید بانک مرکزی: ابتدا از طریق سامانه نیما و بعدها از طریق سامانه مبادله ارز و طلا

۲- فروش اسکناس در ثنا با تایید بانک مرکزی: (بانک مرکزی، صرافی، موسسه اعتباری)

۳- واگذاری پروانه صادراتی به غیر (بازار ارز تجاری) که اکنون مرسوم نیست

۴- واردات در مقابل صادرات خود

مهلت رفع تعهدی که بیش از یک سال نیست و شرایط تمدید آن تا حداکثر ۳ ماه است براساس نوع کالا، مقصد کالا، رتبه و اعتبار صادرکننده، زمان دریافت ارز بر اساس الگوی فروش صادرکننده به خریدار خارجی، کارگروه بابت بازگشت ارز نهایتاً ۱۵ ماه از تاریخ کوتاژ صادراتی فرصت میدهد.

طبق ماده ۸ آیین نامه بازگشت ارز کالاها به دو دسته بند ۱ و بند ۲ تقسیم بندی میشوند که کالاهای مشمول بند ۱ شامل پتروشیمی، فراورده های نفتی و پالایشی، فولاد و فلزات رنگین اساسی می باشند که لیست تعرفه های آن روی سایت سازمان توسعه تجارت قابل

مشاهده است. این کالاها ضوابط خاص خود را دارد و ظرف ۸۰ روز از تاریخ صدور پروانه گمرکی باید صد درصد رفع تعهد گردند. برای مثال اگر ارزش کوتاژ صادراتی صادرکننده ای ۱۰۰ دلار باشد باید ۱۰۰ دلار را برگرداند. در واقع کالای بند ۱ مشمول ۹۰ درصد بازگشت ارز نیست و صد درصد ارزش صادراتی باید ظرف مدت ۸۰ روز از صدور پروانه گمرکی به چرخه اقتصادی برگردد.

صادرکنندگان که به دوشکل فعالیت دارند یا بازرگان هستند یا تولید کننده چنانچه بازرگان باشند می بایست ارز حاصل از صادرات رو در مرکز مبادله ارز و طلا ارائه کنند و نمیتوانند برای واردات کالای خود استفاده کنند. اما اگر تولیدی باشند و مواد اولیه نیاز باشد و موضوع بند ۱ که پتروشیمی یا فراورده های نفتی و پالایشی با اخذ تاییدیه های مربوطه از وزارت نفت و مکاتبه با سازمان توسعه تجارت می توانند ارز واردات خود را از محل ارز صادراتشان تامین کرده و رفع تعهد ارزی نمایند. البته این به شرطی است که نام کالا در لیست شناسه گروه یکپارچه که روی وب سایت سازمان توسعه تجارت است باشد در غیر اینصورت شرکت تولیدی باید مکاتبه نماید و ضرورت ماده اولیه مورد نیاز را با اسناد اعلام نماید و سازمان از طریق مکاتبه با واحد های مربوطه و بررسی ممکن است کد تعرفه کالا را روی لیست خود اضافه کند و شرکت بتواند از این طریق از محل ارز صادراتی برای واردات مواد اولیه خود اقدام نماید.

نکته: بابت هر کالا فقط یک کوتاژ صادراتی صادر کنید زیر ۱ چنانچه برای مثال دو کالای مختلف یکی مشمول کالای بند ۱ و دیگری مشمول کالای بند ۲ باشد رفع تعهد ارزی براساس کالای بند ۱ و میبایست صد درصد ارزش صادراتی رفع تعهد گردد. برای پیشگیری از چنین مشکلاتی بهتر است برای هر کالا یک کوتاژ مجزا صادر شود.

کالاهای بند ۲ ظرف ۴ ماه سررسید میشوند و ۹۰ درصد تعهد ارزی میبایست برگردد. خاطر نشان میشود مهلتی که بابت معافیت مالیاتی در نظر گرفته شده با مهلت رفع تعهد ارزی متفاوت است.

#### بهره مندی از معافیتهای مالیاتی موضوع ماده ۱۴۱ ق.م.م

سال ۹۷ صادر کننده کالا و خدمات در همه زمینه ها برای استفاده از معافیت مالیاتی و ارزش افزوده ملزم به بازگشت ارز بود. سال ۹۸ و سال ۹۹ صادرکننده کالا به غیر از محصولات کشاورزی و خدمات به غیر از خدمات فنی و مهندسی در صورت نیاز به معافیت مالیاتی و ارزش افزوده ملزم به بازگشت ارز بود.

سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ صادرکننده کالا و خدمات در صورت نیاز به معافیت مالیاتی منوط به بازگشت ارز بوده اما برای ارزش افزوده نیازی به بازگشت ارز ندارد.

برای سالهای ۱۴۰۲، ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ صادرکننده خدمات برای معافیت مالیاتی نیاز به بازگشت ارز ندارد اما صادرکننده کالا برای معافیت مالیاتی نیاز به بازگشت ارز دارد ولی برای ارزش افزوده نیازی به بازگشت ارز نیست. تمدید مهلت بازگشت ارز بر عهده کارگروه است و معافیتهای مالیاتی به تناسب ایفای تعهد در مهلت های مقرر مالیاتی تعیین میشود.

#### مهلت استفاده از کوتاژ های صادراتی

سال ۹۷: مهلت بازگشت ارز تا ۳۰ آبان ۹۹ تمدید شد و مجدد آخر اسفند ۱۴۰۰

سال ۹۸ و ۹۹: مهلت بازگشت ارز پایان شهریور ۱۴۰۱

سال ۱۴۰۰: مهلت بازگشت ارز پایان اردیبهشت ۱۴۰۲

سال ۱۴۰۱: مهلت بازگشت ارز پایان دی ۱۴۰۲

سال ۱۴۰۲: مهلت بازگشت سقف ۱۵ ماه

سال ۱۴۰۳: مهلت بازگشت ارز پایان مهر ۱۴۰۴ با رعایت سقف قانونی

سال ۱۴۰۴: مهلت بازگشت ارز پایان تیر ۱۴۰۵

مهلت رفع تعهدات ارزی جهت دریافت معافیت مالیاتی :

سال ۹۷: ۳۰ آبان ۹۹

سال ۹۸: ۳۰ مرداد ۱۴۰۰

سال ۱۴۰۰: پایان آذر ۱۴۰۲

سال ۱۴۰۱: ۳۰ شهریور ۱۴۰۲

سال ۱۴۰۲: ۳۰ آبان ۱۴۰۳

سال ۱۴۰۳: ۳۰ مهر ۱۴۰۴

تا قبل از ۱۴۰۲ بحث معافیت مالیاتی به صورت فایفو عمل میکرد اما از ۱۴۰۲ به بعد بر پایه کوتاژ میباشد. مصالحه ریالی بابت هر یورو ۵۵۰ تومان می باشد.

چنانچه صادرکننده ای از سال ۹۷ تا ۱۴۰۰ تعهد صادراتی را ایفا نکرده باشد میتواند در سامانه جامع تجارت مصالحه ریالی انجام دهد که تعهد صادراتی کم میشود اما این به معنای بازگشت ارز محسوب نمیشود.

درصد بازگشت ارز از میزان ارز بازگردانده شده تقسیم بر تعهد سررسید شده محاسبه میگردد و بر این اساس اگر کسی هیچ ارزی طی این سال ها برنگردانده باشد حتی اگر مصالحه ریالی انجام دهد درصد بازگشت ارز صفر خواهد بود اما اگر مقداری از تعهد ارزی برگردانده باشد چنانچه مصالحه ریالی انجام دهد روی درصد بازگشت ارز تاثیر خواهد داشت و طبق دستورالعمل خدمات بانکی باید برای جلوگیری از محدودیتها از جمله عدم تخصیص ارز باید درصد بازگشت ارز حاصل از صادرات به ۶۰ درصد برسد. برای ضمانتنامه ها درصد تعیین شده ۷۰ درصد و جهت دریافت تسهیلات بانکی ۸۰ درصد می باشد.

تبصره ۴ ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات در سال اول صادرات سقف ۵۰۰ هزار دلار و برای بازرگان ۱۰۰ هزار دلار میباشد که تمدید کارت بازرگانی منوط به رفع تعهد ارزی است.

برای کالاهای مشمول بند ۱ که کالاهایی است که در لیست یکپارچه موجود روی سایت سازمان توسعه تجارت ، صادرکننده برای رفع تعهد ارزی میتواند از این ارز جهت واردات مواد اولیه خود استفاده نماید.

برای کالاهای بند ۲ صادرکننده میتواند از محل ارز صادراتی خود برای واردات این نوع کالاها اقدام کند و محدودیتی وجود ندارد اما در نهایت شرایط و ضوابط آن را دفتر مقررات و ضوابط (آقای شایان) مشخص میکند. برخی کالاها نیز دارای استثناست و نیازی به ایفای تعهد ارزی نیست از جمله کالاهای تست و نمونه، مرجوعی صادرات، عودت واردات، کمک های امدادی هلال احمر، عتبات ف کالاهی نمایشگاهی ف ماشین آلات پروژه های فنی مهندسی، ورود موقت، پلاسمای خون با شرایط خاص و نیز هزینه های اتلاف و بازاریابی.

ضمناً قوانین در کارگروه بازگشت ارز حاصل از صادرات ممکن است مدام تغییر کند و اما موردی که وجود دارد قطعاً مهلت تمدید نخواهد شد و کلیه صادرکنندگان موظف به بازگشت حداقل ۹۰ درصد ارز حاصل از صادرات کالاهای مشمول بند ۲ و ۱۰۰ درصد کالاهای بند ۱ هستند و درصد بازگشت ارز اگر از ۶۰ درصد کمتر باشد صادر کننده با مخاطرات بسیاری در تجارت مواجه میشود.